

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 32/05-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti A. Š., trvale bytom N., zastúpenej advokátkou JUDr. E. P., P., namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Nitra p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 konal bez zbytočných prietáhov.

3. A. Š. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 100 000 Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Nitra p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia A. Š. v sume 9 455 Sk (slovom deväťtisícštyristopäťdesiatpäť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. E. P., P., č.vedený v Unibanke, a. s., pobočke Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Nitra j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 9 455 Sk (slovom deväťtisícštyristopäťdesiatpäť slovenských korún) Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet č. ... v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2004 doručená sťažnosť A. Š., trvale bytom N. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04.

Zo sťažnosti vyplýva, že predmetom namietaného konania vedeného pod sp. zn. 1782/87, D not 1060/95, D not. 65/04 je prejednanie dedičstva po poručiteľovi S. Š. (ďalej aj „poručiteľ“), ktorý zomrel 2. augusta 1987. Štátne notárstvo v Nitre (ďalej aj „notárstvo“) rozhodnutím č. k. D 1782/87- 26 zo 17. novembra 1987 dedičské konanie prerušilo

a dedičky M. Š. a S. Š. odkázalo na podanie návrhu okresnému súdu na určenie neplatnosti zmluvy R 1 326/77 a návrhu na určenie toho, že do dedičstva po poručiteľovi patrí peňažná hotovosť v sume 53 000 Kčs, a dediča J. Š. (manžela sťažovateľky, ktorý zomrel 14. februára 1998) odkázalo na podanie návrhu na určenie neplatnosti závetov poručiteľa, a to jedného z 8. februára 1987 a dvoch z 10. februára 1987. Proti tomuto rozhodnutiu sa dedič J. Š. odvolal a Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd (ďalej len „odvolací súd“) rozhodnutie notárstva uznesením č. k. 7 Co 12/88-34 z 22. februára 1988 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Notárstvo rozhodnutím č. k. 1782/87-44 z 28. marca 1989 dedičské konanie opätovne prerušilo a odkázalo dedičku M. Š. na podanie návrhu okresnému súdu na určenie, že do dedičstva po poručiteľovi patrí peňažná hotovosť v sume 53 000 Kčs, a dediča J. Š. (manžela sťažovateľky) odkázalo na podanie návrhu na určenie neplatnosti závetov poručiteľa.

V právnej veci týkajúcej sa určenia, že suma 53 000 Kčs patrí do dedičstva po poručiteľovi, rozhodol Okresný súd Galanta rozsudkom č. k. 122/89- 46 z 11. júla 1994 tak, že návrh dedičky M. Š. zamietol. Tento rozsudok nadobudol 13. apríla 1995 právoplatnosť v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu sp. zn. 19 Co 320/95 zo 14. februára 1995. Odvtedy podľa názoru sťažovateľky *„už kompetentným nič nebránilo v dedičskej veci konať a rozhodnúť, čo neurobili nielen do smrti dediča J. Š., t. j. do roku 1998, ale ani do dnešného dňa, a to napriek mnohým urgenciám podávaným tak neb. J. Š. ako aj mnou“*.

Podľa názoru sťažovateľky k prieťahom v konaní v období po vydaní uznesenia odvolacieho súdu č. k. 7 Co 12/88-34 z 22. februára 1988 došlo najmä tým, že notárstvo nerešpektovalo právny názor odvolacieho súdu vo vzťahu k závetom poručiteľa, podľa ktorého *„... čo sa týka tzv. závetov poručiteľa, tieto listiny musí po právnej stránke posúdiť štátne notárstvo, predovšetkým skúmaním obsahu týchto listín musí zistiť, či ide o taký prejav poslednej vôle poručiteľa akým je závet, alebo o inú listinu a akú.“* Pokiaľ ide o spornú sumu 53 000 Kčs, sťažovateľka tvrdí, že o nej bolo právoplatne rozhodnuté už v čase smrti poručiteľa a notárstvo si *„danú spornú skutočnosť mohlo ozrejmiť i bez následných súdnych konaní“* jediným prípisom – dožiadaním.

Zo sťažnosti i predložených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa viacerými podaniami adresovanými okresnému súdu (21. apríla 1998, 12. júna 1998, 7. apríla 2003) i poverenému notárovi (3. januára 2002, 3. novembra 2003) usilovala o urýchlenie priebehu dedičského konania. Dňa 24. novembra 2003 podala sťažovateľka Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky sťažnosť na prietahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, na ktorú jej bola doručená odpoveď predsedníčky okresného súdu č. Spr 731/98 z 27. februára 2004. Sťažovateľka nebola s odpoveďou spokojná, a preto požiadala 25. júna 2004 o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedu Krajského súdu v Nitre. Na túto žiadosť sťažovateľky odpovedala podpredsedníčka Krajského súdu v Nitre listom č. Spr 3096/04 z 22. septembra 2004, v ktorom okrem iného konštatovala, že „v konaní Okresného súdu v Nitre sp. zn. D 1782/87 boli prietahy spôsobené nečinnosťou povereného súdneho komisára JUDr. Š. Š. v čase od 16. 11. 1995 do 10. 7. 1998 a v čase od 9. 12. 1998 do 31. 10. 2003, kedy notár nevykonal žiaden procesný úkon smerujúci ku skončeniu veci. Preto sa s vybavením Vašej sťažnosti predsedníčkou Okresného súdu v Nitre nestotožňujem a Vašu sťažnosť považujem za dôvodnú“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„Okresný súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 porušil právo sťažovateľky A. Š., bytom N., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote vyplývajúcich z Európskych dohovorov o ľudských právach.

Okresnému súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D 1060/95, D not. 65/04 Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva A. Š., primerané zadosťučinenie v sume 300 000,- Sk (slovom tristotísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Nitre povinný jej vyplatiť do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Súčasťou žiadosti sťažovateľky bola aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom. Ústavný súd po vyžiadaní potrebných dokladov od sťažovateľky jej uznesením č. k. II. ÚS 32/05-21 zo 4. februára 2005 ustanovil za právnu zástupkyňu advokátku JUDr. E. P., P..

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 32/05-27 zo 4. februára 2005 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu a právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu a právna zástupkyňa sťažovateľky oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Právna zástupkyňa sťažovateľky zároveň požiadala, aby jej ústavný súd zaslal vyjadrenie odporcu – okresného súdu k sťažnosti a umožnil jej zaujať k nemu písomné stanovisko.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti bolo ústavnému súdu doručené 8. apríla 2005. Vo vyjadrení sa okrem iného uvádza:

„...Dňa 16. 11. 1995 bol úkonmi súdneho komisára v dedičskej veci po poručiťovi S. Š., vedenej na OS Nitra pod sp. zn. D 1782/87 poverený JUDr. Š. Š., ktorý na základe prípisu sudcu vybavujúceho vec vedenú na OS Nitra pod sp. zn. 17 C 226/98 zaslal vyššie uvedený dedičský spis na súd. Spis bol v čase od 09. 12. 1998 do 22. 05. 2003 pripojený k tomuto konaniu. V čase od 16. 1. 1995 do 09. 12. 1998 vykonal šetrenie ohľadom zistenia majetku poručiťľa.

Po vrátení spisu súdnemu komisárovi si tento dňa 31. 10. 2003 vyžiadal výpisy z pozemkovej knihy a na termín 02. 12. 2003 vytyčil pojednávanie. Listom zo dňa 26. 11. 2003 sa súdny komisár dozvedel, že ho sťažovateľka podozrievala z trestnej činnosti. Podaním zo dňa 04. 12. 2003 oznámil súdu, že sa cíti z tohto dôvodu zaujatý a navrhol, aby bol z konania vylúčený.

Dňa 24. 02. 2004 bol JUDr. Š. Š. z konania vylúčený a vec bola pridelená zastupujúcemu notárovi JUDr. J. B..

JUDr. J. B. bol upozornený na spôsobovanie prieťahov v konaní prípisom zo dňa 29. 06. 2004. Na základe vznesenej námietky zaujatosti zo dňa 10. 09. 2004 bol vylúčený z konania uznesením zo dňa 26. 10. 2004. Vec bola pridelená JUDr. Z. S..

K veci si dovoľujem uviesť, že dedičské konanie D 1782/87 bolo rozhodnutím Štátneho notárstva v Nitre prerušené dňa 28. 03. 1989 z dôvodu, že nebolo možné zistiť okruh dedičov. J. Š. bol odkázaný na podanie žaloby o neplatnosť závetov a M. Š. bola ustanovená za opatrovníčku dedičke S. Š., ktorá bola rozsudkom OS Nitra č. k. 11 Nc 1102/88 zbavená spôsobilosti na právne úkony. M. Š. podala žalobu o určenie, či suma 53.000,- patrí do dedičstva. Toto konanie bolo vedené na OS Galanta pod sp. zn. 8 C 122/89. Navrhovateľke bol návrh zamietnutý a rozhodnutie bolo potvrdené Krajským súdom v Bratislave.

Pred skončením dedičského konania po nebohom S. Š. zomrel dedič – syn J. Š., manžel sťažovateľky, po ktorom bolo vedené dedičské konanie a ktorého dedičmi bola manželka A. Š. a synovia J. a L..

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, ktoré žiadam pri rozhodovaní vziať do úvahy, ponechávam rozhodnutie vo veci na úvahu Ústavného súdu SR ...“.

K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu zaujala písomné stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľky. V tomto stanovisku sa okrem iného uvádza:

«... Vyjadrenie predsedníčky Okresného súdu v Nitre tvrdenia mojej klientky obsiahnuté v sťažnosti nevyvracia, je len stručným popisom doterajšieho priebehu konania vedeného pod sp. zn. D 1782/87, D 1060/95, D not 65/04. Z obsahu vyjadrenie nie je zrejmé, aký postoj zaujíma predsedníčka okresného súdu k tvrdeniam mojej klientky, ktorými namieta porušenie svojich základných práv postupom súdu, resp. ním poverených súdnych komisárov.“.

V konkrétnostiach upozorňujem najmä

„1) na neodôvodnenú nečinnosť súdneho komisára JUDr. Š. Š. v čase od 16. 11. 1995 do 10. 7. 1998 a následne od 9. 12. 1998 do 31. 10. 2003, ktorú hodnotila aj predsedníčka Krajského súdu v Nitre ako „prieťahy spôsobené nečinnosťou povereného

súdneho komisára“ v liste z 22. 9. 2004, ktorým odpovedala na sťažnosť sťažovateľky vo veci prietáhov v konaní,

2) na skutočnosť, že k prietahom v konaní došlo aj v období pred 16. 11. 1995, ktorým sa predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení vôbec nezaobrá a to najmä v kontexte s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. Co 12/88-34 zo dňa 22. februára 1988, z ktorého vyplynuli pre orgány konajúce vo veci konkrétne závery, ktorých nedôsledné rešpektovanie v konečnom dôsledku spôsobilo podľa môjho názoru tiež zbytočné prietahy v konaní a to aj v období pred 16. 11. 1995.

Vychádzajúc z dokumentácie, ktorú má ústavný súd k dispozícii pre rozhodnutie vo veci sťažnosti mojej klientky mám za to, že táto jednoznačne preukazuje, že Okresný súd v Nitre a ním poverení súdni komisári v predmetnom konaní spôsobili dlhotrvajúce zbytočné prietahy v konaní, čím porušili namietané základné právo A. Š. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a preto zotrávam na návrhu rozhodnutia, ktoré som Ústavnému súdu Slovenskej republiky predložila v mojom podaní z 14. marca 2005...»

Ústavný súd zo spisu sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 zistil nasledovné:

1. Poručiteľ S. Š., naposledy bytom N., zomrel 2. augusta 1987.
2. Dňa 25. augusta 1987 uskutočnilo Štátne notárstvo v Nitre predbežné vyšetrenie vo veci prejednávania dedičstva po poručiťovi.
3. Dňa 3. novembra 1987 sa na notárstve uskutočnilo pojednávanie za účasti dedičov.
4. Dňa 17. novembra 1987 na pojednávaní štátne notárstvo vydalo rozhodnutie, ktorým prerušilo dedičské konanie a odkázalo dedičky M. Š. a S. Š. na podanie návrhu okresnému súdu na určenie, či suma 53 000 Sk patrí do dedičstva, a dediča J. Š. na podanie návrhu na určenie neplatnosti závetov poručiťa.
5. Proti rozhodnutiu notárstva sa 2. decembra 1987 odvolal dedič J. Š. (manžel sťažovateľky).
6. Dňa 12. januára 1988 bol spis predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

7. Uznesením č. k. 7 Co 12/88-34 z 22. februára 1988 odvolací súd rozhodnutie notárstva zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (notárstvu bol spis doručený 7. marca 1988).
8. Rozhodnutím okresného súdu bola dedička S. Š. pozbavená spôsobilosti na právne úkony (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 11. decembra 1988).
9. Dňa 9. januára 1989 bola za opatrovníčku S. Š. ustanovená M. Š..
10. Dňa 28. februára 1989 sa uskutočnilo na notárstve pojednávanie, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť právneho zástupcu dedičky M. Š..
11. Dňa 28. marca 1989 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie na notárstve, na ktorom bola ustanovená za opatrovníčku dedičky S. Š. štátna zamestnankyňa S. B. a notárstvo odkázalo dedičov, aby v sporných častiach dedičstva podali návrh okresnému súdu, a dedičské konanie sa prerušilo.
12. Dňa 18. apríla 1989 dedič J. Š. oznámil notárstvu, že vo veci podal podnet na preskúmanie zákonnosti konania.
13. Krajská prokuratúra v Bratislave požiadala prípisom z 31. mája 1989 notárstvo o zapožičanie spisu (po dvoch urgenciách bol spis predložený prokuratúre 7. augusta 1989 a vrátený 17. októbra 1989).
14. Na základe opakovaného podnetu dediča J. Š. si spis vyžiadala Generálna prokuratúra SSR prípisom z 23. novembra 1989 (spis bol vrátený 5. marca 1990).
15. Dňa 13. apríla 1995 nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu Galanta z 11. júla 1994, podľa ktorého hotovosť 53 000 Sk nepatrí do dedičstva.
16. Uznesením okresného súdu z 30. augusta 1995 začalo konanie o dedičstve po poručiteľovi S. Š..
17. Okresný súd 16. novembra 1995 vydal v súvislosti so zriadením nového notárskeho úradu poverenie súdnemu komisárovi – notárovi JUDr. Š. Š. (ďalej len „notár“) na vykonanie úkonov v konaní o dedičstve po poručiteľovi.
18. Sťažovateľka po tom, ako sa stala účastníčkou konania, listom z 21. apríla 1998 požiadala okresný súd o informáciu, v akom štádiu sa nachádza dedičské konanie.
19. Notár si úkonom z 10. júla 1998 vyžiadal výpisy z Okresného úradu Nitra – katastrálneho odboru, a úkonom z 10. novembra 1998 vyzval sťažovateľku na oznámenie, či je dedička S. Š. spôsobilá na právne úkony (k spisu je pripojené

- uznesenie okresného súdu o ustanovení M. Š. za opatrovníčku S. Š. z 9. januára 1989, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. januára 1989)
20. Prípisom z 10. novembra 1998 vyzval notár sťažovateľku na predloženie ďalších potrebných údajov (sťažovateľka doručila požadované údaje 17. novembra 1998).
 21. Prípisom z 25. novembra 1998 si sudca okresného súdu konajúci vo veci sp. zn. 17 C 226/98 vyžiadal od notára dedičský spis na nahliadnutie.
 22. Dedičský spis bol od 9. decembra 1998 do 22. mája 2003 pripojený ku konaniu sp. zn. 17 C 226/98 a v namietanej veci sa nekonalo.
 23. Sťažovateľka listom doručeným notárovi 4. januára 2002 žiadala o informáciu, kedy bude prejednané dedičstvo po poručiťovi (v spise nie je záznam o odpovedi).
 24. Sťažovateľka listom doručeným okresnému súdu 8. apríla 2003 žiadala o skoré ukončenie dedičského konania.
 25. Podpredsedníčka okresného súdu požiadala prípisom z 23. apríla 2003 notára o vyjadrenie vo veci prejednaní dedičstva po poručiťovi a o predloženie spisu. Súdny komisár podpredsedníčke okresného súdu oznámil listom z 5. mája 2003, že spis bol 9. decembra 1998 zaslaný okresnému súdu - sudkyni JUDr. E. M..
 26. Podpredsedníčka okresného súdu listom z 13. mája 2003 odpovedala na list sťažovateľky a oznámila jej, že spis bol 6. mája 2003 zaslaný súdnemu komisárovi na ďalšie konanie. Zároveň listom z toho istého dňa upozornila notára, že vo veci treba urýchlene konať, keďže ide o vec z roku 1987.
 27. Notár si úkonom z 31. októbra 2003 opätovne vyžiadal výpisy z pozemkovej knihy.
 28. Sťažovateľka listom doručeným notárovi 3. novembra 2003 požiadala o informáciu, kedy bude namietaná dedičská vec prejednaná.
 29. Notár nariadil pojednávanie vo veci na 2. december 2003 (sťažovateľke nedoručil predvolanie).
 30. Na pojednávanie 2. decembra 2003 sa dostavila sťažovateľka a namietala, že nedostala predvolanie a pritom je zákonnou dedičkou, preto bolo pojednávanie odročené.

31. Dňa 4. decembra 2003 doručil notár okresnému súdu žiadosť, aby bol vylúčený ako súdny komisár z prejednávania veci a aby bol poverený iný súdny komisár vzhľadom na to, že ho sťažovateľka bezdôvodne podozrieva z trestnej činnosti.
32. Uznesením okresného súdu z 24. februára 2004 bol vylúčený z úkonov v namietanej dedičskej veci notár JUDr. Š. Š. a vec bola 23. marca 2003 pridelená súdnemu komisárovi JUDr. J. B..
33. Uznesením vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre z 9. júna 2004 bolo na základe podnetu sťažovateľky začaté trestné stíhanie notára za trestný čin podľa § 158 ods. 1 písm. c) Trestného zákona.
34. Okresný súd na základe sťažností sťažovateľky dopytom z 15. júna 2004 požiadal notára JUDr. J. B. o oznámenie, kedy bude vo veci nariadený termín pojednávania.
35. Okresný súd prípisom z 29. júna 2004 upozornil podľa § 175zb Občianskeho súdneho poriadku notára JUDr. J. B., aby nespôsoboval priet'ahy v konaní, a informoval ho, v akom štádiu sa nachádza spis a aké úkony sú už vo veci vykonané.
36. Notár JUDr. J. B. prípisom doručeným okresnému súdu 10. septembra 2004 vzniesol svoju zaujatosť v namietanej dedičskej veci.
37. Okresný súd uznesením z 26. októbra 2004 vylúčil súdneho komisára JUDr. J. B. z úkonov súdneho komisára v zmysle § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku.
38. Okresný súd 5. novembra 2004 poveril vykonaním potrebných úkonov v namietanej dedičskej veci ako súdneho komisára notárku JUDr. Z. S..
39. Prvé úkony vo veci vykonala notárka JUDr. Z. S. 14. januára 2005.
40. Okresný súd uznesením z 18. januára 2005 ustanovil A. H. za opatrovníčku dedičke S. Š..
41. Dňa 1. apríla 2005 sa uskutočnilo na notárskom úrade pojednávanie, na ktorom bol vykonaný súpis aktív a pasív dedičstva a došlo k dohode účastníkov konania o predložení veci okresnému súdu na vydanie súhrnného uznesenia podľa § 175q ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a § 483 Občianskeho zákonníka.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza v zásade „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98) alebo iným zákonom predpísaným spôsobom nastoľujúcim stav právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednáwanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Ústavný súd na základe obsahu spisu sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 konštatoval, že vec z faktického hľadiska možno považovať za zložitú, ale zároveň s poukazom na svoju doterajšiu judikatúru zdôraznil, že žiadna faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vo veci sa v priebehu viac ako 17 rokov právoplatne nerozhodlo (mutatis mutandis III. ÚS 9/00, II. ÚS 67/02).

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky ako účastníčky konania. Na základe predloženej dokumentácie, najmä spisu sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 ústavný súd konštatoval, že sťažovateľka v čase po smrti svojho manžela, t. j. od roku 1998, keď sa stala účastníčkou tohto konania, poskytovala okresnému súdu, ako aj ním poverenému súdnemu komisárovi potrebnú súčinnosť a svojou aktivitou vytvárala podmienky na ukončenie konania v primeranom čase, a na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľke nemožno pripísať negatívny podiel na doterajšej dĺžke konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd posudzoval činnosť okresného súdu a ním poverených súdnych komisárov, ako aj Štátneho notárstva v Nitre v doterajšom priebehu konania na základe spisu sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04, a to v období od februára 1998, keď sa stala sťažovateľka účastníčkou tohto konania. Až po jej podnete adresovanom okresnému súdu v januári 1998 začal poverený notár vo veci konať.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno ospravedlniť nečinnosť súdneho komisára v období od 9. decembra 1998 do 22. mája 2003, keď bol spis pripojený ku konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 17 C 226/98. Za okolnosti, keď bol spis sudkyňou konajúcou v uvedenej veci vyžiadaný len „*k nahliadnutiu*“ a zostal tam takmer 4 a pol roka, nemožno ospravedlniť nečinnosť súdneho komisára konajúceho vo veci. Podľa názoru ústavného súdu bolo povinnosťou povereného súdneho komisára žiadať od tejto sudkyne vrátenie spisu, prípadne sa aspoň informovať o stave predmetného konania.

V nadväznosti na obdobie od 16. novembra 1995 do 10. júla 1998, ktoré bolo poznamenané nečinnosťou, aj následne po tom, ako sa sťažovateľka stala účastníčkou ňou namietaného konania, t. j. v období od 9. decembra 1998 do 22. mája 2003 (keď bol spis pripojený ku konaniu sp. zn. 17 C 226/98 a vo veci sa nekonalo), došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd poukázal pritom aj na skutočnosť, že k rovnakému záveru ako ústavný súd dospela aj podpredsedníčka Krajského súdu v Nitre po prešetrení sťažnosti sťažovateľky na prieťahy v konaní, čo uviedla v liste sp. zn. Spr. 3096/04 z 22. septembra 2003 adresovanom sťažovateľke.

Zo spisu sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 vyplýva, že vo veci bol nečinný aj notár JUDr. J. B. poverený vykonaním úkonov uznesením okresného súdu z 23. marca 2004, a to napriek upozorneniu okresného súdu v liste z 29. júna 2004.

Vo veci sa začalo intenzívne konať až po tom, ako okresný súd uznesením z 5. novembra 2004 poveril vykonaním potrebných úkonov v namietanej dedičskej veci ako súdneho komisára notárku JUDr. Z. S.. Z posledných úkonov uskutočnených vo veci sa dá usudzovať, že vec smeruje k právoplatnému skončeniu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že k urýchlenému postupu v napadnutom konaní došlo až po doručení sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu.

Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu a ním poverených súdnych komisárov JUDr. Š. Š. a JUDr. J. B. došlo k zbytočným priet'ahom v konaní sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04, a teda k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 v ďalšom období konal bez zbytočných priet'ahov.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. D 1782/87, D not. 1060/95, D not. 65/04 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto rozhodol aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 300 000 Sk, s poukazom na dlhotrvajúci stav právnej neistoty, ako aj na skutočnosť, že doterajšia dĺžka konania veľmi negatívne vplývala nielen na jej zdravotný stav, ale aj život a zdravie jej dnes už nebohého manžela.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, ako aj celkovú doterajšiu dĺžku konania a zohľadňujúc faktickú zložitost' veci, ako aj ďalšie okolnosti prípadu ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún) sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. E. P. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 9 455 Sk (slovom deväťtisícštyristopäťdesiatpäť slovenských korún) spolu za tri úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16

ods. 3 a § 18 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítaná zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004 vo výške 15 008 Sk, t. j. 3-krát 2 501 Sk a 3-krát 150 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné, pretože išlo o úkony urobené v roku 2005 a zvýšená o 19 %, keďže advokátka je platiteľom dane z pridanej hodnoty).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2005